

„Ljudi, najvrjedniji kapital zajednice“ naslov je pete cjeline posvećena je običnim ljudima bez kojih nema ni tradicije ni baštine, imenovanim i anonimnim pripovjedačima i pjesnicima, kazivačima i narodnim etnografima, koji se baštinom bave bez profesionalnog interesa – iz čiste ljubavi – čuvajući tradiciju u osobnim mapama pamćenja i sjećanja. Tako Katarina Dimšić piše rad pod naslovom „Mjesto životne povijesti u narodnoj etnografiji“ (str. 51-70), Tomislav Lunka autor je rada „Učitelji promicatelji šokačke kulturne baštine u županjskoj Posavini i Cvelferiji“ (str. 347-355), a Ivan Čosić Bukvin „Svinjari spačvanskih šuma“ (str. 357-362). Cjelina i zbornik završavaju radom Ružice Pšihistal „Što ćemo s ljudima? Pripovjedači i pjesnici Cvelferije – najvrjedniji kulturni kapital zajednice (str. 363-380).

Naposlijetku, važnost zbornika, urednički odlično uređenog i koncipiranog, osim u samoj objavi radova, otvaranju prostora novim istraživanjima kulturne baštine, očituje se u međudržavnoj znanstvenoj i stručnoj suradnji odnosno među Hrvatima u dvjema susjednim državama.

Katarina Čeliković

Lazo Vojnić Hajduk, *Dužijanca s nama i u nama*, Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“, Subotica 2018., 194 str.

U relativno siromašnim publicističkim aktivnostima Hrvata u Vojvodini nisu tako rijetka djela iz područja etnografije, napose onih autora koji nemaju primjerenu formalnu naobrazbu. Među njima se ističe i Lazo Vojnić Hajduk. On je, uz Alojziju Stantića i Andriju

Kopilovića, i zaslužan što o dužijanci, narodnom običaju Hrvata u Bačkoj vezanom uz poslove košenja i vršidbe žita, ima daleko najviše objavljenih publicističkih djela u posljednjih desetak godina u području nematerijalne kulturne baštine. Šteta je što su izostajali napori za bilježenjem i opisivanjem i drugih fenomena vezanih uz narodnu kulturu.

Načelno promatrano, djela koja potpisuju takvi autori ne moraju biti uvijek nekorisna za društvene znanosti, osobito ukoliko sadrže točne činjenične informacije o narodnim običajima, vjerovanjima, umijećima... Ukoliko se, pak, u njima poseže za donošenjem općenitih zaključaka i interpretativnim i tumačecim zahvatima, utoliko njihova vrijednost može biti dovedena u pitanje. I upravo je to na djelu u radovima koje potpisu „dužijancoloz“ u ovdašnjih Hrvata. S druge strane, svjedoci smo da ovaj narodni običaj još uvijek nije cjelovito opisan ni u svojoj etnografskoj osnovi ni u svojim povijesnim mijenama trajanja. Jer, da je to slučaj, ne bi se trebalo iznova objavljivati knjige o dužijanci.

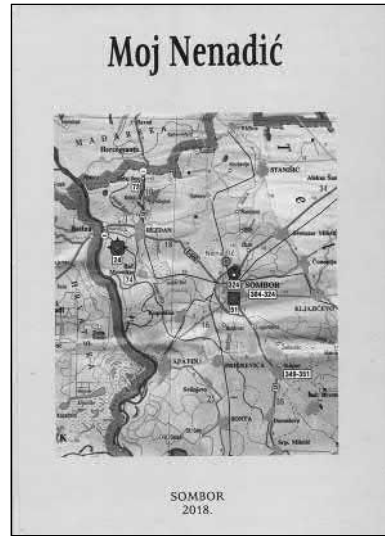
Tako je i s najnovijom knjigom o dužijanci Laze Vojnića Hajduka – činjenična i informativna korisnost ostat će kao trajna vrijednost, dok „teoretizirajući“ sadržaji, kojih inače ne manjka, ničemu neće, bojimo se, koristiti (npr. str. 17-26, ili str. 27-38 ili str. 143-158). Etnografija, naime, podrazumijeva iznošenje faktografije a ne naknadne interpretacije, koje gdjekad u ovoj knjizi djeluju kao nasilje (npr. sintagme poput „Rad nadilazi vrijeme“, „Dužijanca kao pokretni spomenik kulture“, „Dužijanca je događanje vrednote i duhovnosti“, „Pozicioniranje subotičke dužijance u povijesti“...).

Formalno promatrano, sadržaj u knjizi je podijeljen u deset cjelina, koje prate još i predgovori nakladnika i urednika (začudno je što je urednik i autor ista osoba sic!), te pogovor, popis literature i životopis autora. Najznačajnijim se čine oni dijelovi knjige u kojoj se iznose činjenični sadržaji (poglavlje 5. – „Traženje pravog oblika dužijance u Subotici“ (str. 63-84), 6. – „Ujedinjenje crkvene i gradske dužijance“ (str. 85-110) i 7. – „Sto godina dužijance u Subotici“ (str. 111-142)). Knjiga je, dodat ćemo još i to, bogato ilustrirana fotografijama s proslava dužijance i osoba vezanih u organiziranje iste te preslikama povijesnih dokumenata.

Tomislav Žigmanov

Moj Nenadić, ur. Alojzije A. Firanj, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor“, Sombor, 2018., 519 str.

Povijest malim mjesta ili naselja, malih zajednica, najteže je sačuvati. Bez zapisivanja i istraživanja gube se tragovi našeg podrijetla, a oni koji su dionici

nekadašnjeg načina života ne ostavljaju gotovo ništa osim uspomena i ponekih fotografija. Stoga se istraživanjem, zapisivanjem i objavom spašava ne samo uspomena na prošlost, već se generacijama suvremenog doba čuva ono bitno – ishodište njihove kulture i identiteta. Na tom je tragu objava, mora se reći, monumentalne knjige o malom mjestu *Moj Nenadić*, nakladnički pothvat Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva „Vladimir Nazor“ iz Sombora. Tiskana 2018. godine, sasvim se uklapa u program godine proglašene Europskom godinom kulturne baštine.

Rad na knjizi počeo je još 2013. godine, a brojne autore okupljao je i moderirao glavni urednik, ujedno i autor nekoliko dijelova knjige Alojzije A. Firanj. Za knjigu koja ima 519 stranica nužno je nabrojati i autore tekstova, njih šesnaestero: Vinko Aranjoš, Alojzije A. Firanj, Mario Bara, Katarina Firanj, Nataša Firanj, Klara Šolaja Karas, Mata Matarić, Marija Matarić, Pavle Matarić, Tereza Matarić, otac Mato Miloš, Marija Maširević, Josip Parčetić, Terezija